

Pieter van Hoorn

Pieter Janse van Hoorn (1619 - 1682-01-17) was een Raad van Indië en gaf in 1667-1668, slechts twee jaar na zijn aankomst in de Oost, leiding aan het tweede gezantschap dat de VOC ooit naar het Chinese keizerlijk hof stuurde, in de hoop handelsrechten in China te verkrijgen.

Inhoud

Levensloop

- Ambassadeur naar het Chinese Hof
- Persoonlijk leven en latere carrière
- Geschreven werken
- Overlijden

Literatuur

Referenties

Levensloop

Van Hoorn begon zijn carrière als buskruitfabrikant, maar werd op 22 december 1662 benoemd tot extraordinaar raad van Indië. Hij verkocht op 16 april 1663 zijn land en kruittoren aan de stad.^[1] Vijf dagen later vertrok het hele gezin, waaronder een tweeling, naar Batavia. Aan boord van het schip *Alphen* kwam hij zeven maanden later aan.^[2]

Ambassadeur naar het Chinese Hof

Het gezantschap waaraan Pieter van Hoorn leiding gaf moest handelsrechten verkrijgen van de Chinese keizer. Onder de Ming-dynastie hadden de Nederlanders niet direct op China mogen handelen, maar sinds de Ming-dynastie was gevallen en de Qing aan de macht waren zagen ze een kans hier verandering in te brengen. Tussen 1655 en 1686 werden er daarom - tijdens de regeerperioden van Shunzhi (1644-1661) en Kangxi (1661-1722) - in totaal zes gezantschappen naar het Chinese hof gestuurd. Pieter van Hoorn werd begin juli 1666 op reis gestuurd samen met de koopman Constantijn Nobel, een secretaris, zes lijfwachten, twee trompetters, een kok, een chirurg met twee assistenten, een tekenaar en zijn zoon Joan. De lading aan boord bevatte onder andere sandelhout, peper en voor 100.000 gulden aan geschenken, met een gecombineerde waarde van ongeveer een half miljoen gulden.^[3] Het duurde vanwege de uitgebreide bureaucratische procedures van de Chinezen echter tot januari 1667 voordat het gezelschap de reis kon aanvaarden.

Het gezantschap verplaatste zich per schip over de rieveren en passeerde 37 steden, o.a. Nanping, Hangzhou, Suzhou, Linqing en 47 sluizen.^[4] Het gezelschap werd vijf maanden later door de nieuwe machthebbers in Peking ontvangen in het keizerlijk paleis van de 13-jarige Kangxi. Na het diner kregen ze zakjes om het overgebleven restant mee naar huis te nemen, iets wat de Hollanders niet gewend waren. Ze zouden om de acht jaar een bezoek aan Peking moeten brengen. Aanvankelijk dachten de Nederlanders ook toestemming te hebben verkregen om om het andere jaar handel te drijven in Kanton, maar dat bleek op een

vertaalfout te berusten. De ambassade was al met al geen succes - niet alleen hadden de Nederlanders hun handelsrechten niet gekregen, ook de schepen die in Fujian waren achtergebleven hadden niet al hun waren kunnen verkopen.^[5] Begin januari 1668 waren de reizigers terug in Batavia. Het gezantschap was dus geen succes. Wel vormde het verslag ervan mede de basis van Olfert Dapper's boek *Gedenkwaardig Bedryf Der Nederlandsche Oost-Indische Maetschappye* etc.^[6] Dit geïllustreerde werk droeg bij aan de beeldvorming van China in Europa.

Het gezantschap onder Van Hoorn presenteert geschenken bij het Keizerlijk Paleis. Op de voorgrond o.a. de globes die voor de Keizer waren meegenomen. Afbeelding uit Olfert Dapper's *Gedenkwaardig Bedryf*.

Persoonlijk leven en latere carrière

Pieter van Hoorn was getrouwd met Sara Bessels, kleindochter van Gerard Reynst. Eén van hun kinderen was de latere gouverneur-generaal en Raad van Indië Joan van Hoorn. Hij nam zijn zoon, toen veertien jaar oud, mee op het gezantschap naar het keizerlijk hof.

In 1677 ontsloeg Joan Maetsuycker vier leden van de Raad van Indië vanwege corruptie, waaronder Pieter van Hoorn en Pieter Overtwater. Constantin Ranst en Hendrik van Rheede namen ontslag.

Geschreven werken

In 1675 schreef Pieter van Hoorn een berijmde vertaling van Confucius' Gesprekken: *Eenige voornamen eigenschappen van de waren Deugd, Voorsichticheydt, Wysheydt en Volmaecktheydt, getrocken uyt den Chineschen Confucius, en op rijm gebracht*. (Batavia: Joannes van Eeden, Batavische Mercurius). Het is mogelijk dat hij zich baseerde op een Latijnse vertaling die hij van de jezuïtische Pater Philippe Couplet had gekregen. Ook kan een van zijn geletterde Chinese contacten in Batavia hem hebben geholpen.^[7] Hiermee maakte hij de ideeën van Confucius voor het eerst beschikbaar in de Nederlandse taal.

In 1682 vertaalde hij *Maximes tot herstellinge van de Liefde : off om wel te leven met moeilijke menschen* uit het Frans.^[8]

Overlijden

In de Dagregisters van Casteel Batavia vinden we op 18 januari 1682 het volgende:

18 d°. Den heer Pieter van Hoorn x) zalr gedachtenisse, Out Ordinaris Raat van India, al een wijle tijts mits vermeerderden ouderdom, de lichame- lijcke swackheden en veele ontmoetingen hier in India in den tijd van ruim 18 jaaren zijnes aanwesens onderworpen en sig nu zedert ontrent de 4 jaaren buiten de stadt op zijn lant begeven en den meesten tijd aldaar in stille ruste ten goeden versleten hebbende, is binnen dese Stadt mits afnemende krachten na een lange uijtgestaane krankheijt en dat op voorleden Dijngsdach door de Heere Generaal en Raden besocht waren en van Haar Eds een genegen afscheijt genomen hadde, op gisterenavond ontrent half sevenen in den Heere seer gerust en godtsalich ontslapen, in sijnes ouderdoms 63 jaren, ende wert als nu dezen namiddagh na de predicatie ontrent de klokke 6 uren alhier op het kerckhoff voor de groôte Nederlantsche kercke aan desselfs Zuidoost- zijde statieus ter aarde gebracht, op de naarvolgende maniere. Eerst marcheerde vooruijt de volslage compagnie militairen deses Casteels met sleepende geweeren ten meerendele met rouwbanden versien, werdende aan- gevoert, mits de affiniteijt van den E. capteijn François Tack, door den E. capiteijt Jan Fransen Holsteijn, daarop volgde twee trompetters in den

rouw gekleedt, voorts 't wapen van Zijn E., sijnde een wit of versilverde posthoorn met drie sterren in een azure velt, werdende gedragen door den eersten oppercoopman deses Casteels d'E. Jan Farve. Het helmet, versiert met een swarte stutsplijm en een rouwsluijer, droegh den E. Visitateur-Generaal Roelof Witwoutt. De handtschoenen wierden gedragen aan het boveineijnde van een drie voeten lange stock met een rouwsluijer gebonden door den E. oppercoopman Dirk de Haas. De spooren mede soodanigh door den E. capiteijn Joan Albertse Sloott. 't Rapier in de scheede door den E. capiteijn Harmen Egberts, wesende ijder met een lange rouwmantel bekleet, -en de daarop volgden nu 't lijck met een swart laackens kleet overdeckt en met agt van Sijn Eds. wapenen omhangen, werdende gedragen voor 24 gequalificeerde mannen, te weten 8 coopluijden, 8 schippers en 8 militaire hooftofficiere, met name, Joan Cops. Joan Besselman. Steven Schorer. Joan van Eden. Michiel van der Buijs. Joan van Dorre. Adriaan van der Werft. Gerrit Coster. Pieter Wolff. Hans Ments. Joan Ruijs. Willem de Ruijter. Pieter van den Hoorn. Willem Bastinck. Michiel Baelde en Jacob Snickers. Schippers. Dirck Pijll. Gijsbert Willemsz. Boele. Andries Vertholen en Joan Thomas Pott. Luijtenants. Jacob Heijsselbergh. Augustijn de Molijn. Willem Tange en Jan de Moor.

Ter sijden van het lijck gingen Zijn Eds. twee lijffschutten met omgekeerde roers en in den rouw gekleett. Achter het lijck volgden de vrunden als:

Den E. secretaris Joan van Hoorn, den ondercoopman Govert van Hoorn, den E. capitajjn François Tack, den E. landdrost Laurens Pitt de Jonge, den E. waterfiscaal Pieter Pauw, alle een voor een ende voorts bij paeren: Sijn Edbt de Heere Gouverneur General Cornelis Speelman. d'E Abraham Struijs. d'Hr Willem van Outhoorn. d'Hr. Joan Camphuijs. Sr. Joans Roos. Sr. Daniel van Heusden. d'E. Jeremias van Vliett. d'E. Major Saint Martin. d'Eerw. dorn. Theodorus Sas. d'E. Pieter Silvius. aile met slepende rouwmantels. Voorts noch bij paeren in ordre: d'E Hr. Directeur Generaal Balthasar Bort. d'E. Hr. Ordinaris Raat Anthonij Hurtt. d'E. Hr. Out Ordinaris Raat Pieter Anthonisse Overwater. d'E. Hr. Extraord. Raat Frederick Bent. d'E. Hr. Out Extraord. Raat Anthonio Paviljoen. Voorts den E. Agtb. Raat van Justitie deses Casteels; 't Eerw. collegie van Heeren Schepenen deser steede. Den tweeden oppercoopman deses Casteels d'E. Mattheus van Luchtenburgh. Den equipagiemeester Harman Lodewijcse. d'E. Gijsbert van Everdingen, boeckhouder generael. d'Eerw. broederen Predicanten. De Heeren Weesmeesteren. De Commissaris van houwelijxe en cleene saacken. De boedelmeesteren der Chinese en andere vreemde sterffhuijsen, mitsgaders voorts noch alle commandeurs, oppercoopluijden, coopluijden, ondercoopluijden, adsistenten, borgers, Chinesen, en andere Inlantse natiën etc., die seer veel in getale waren, en 'fwelck een lange sleep van menschen uijtmaakte.

Literatuur

- Dapper, O., (1670), *Gedenkwaardig Bedryf Der Nederlandsche Oost-Indische Maetschappye* etc.
- Wills jr, J.E. (1984) *Embassies & Illusions. Dutch and Portuguese Envoys to K'ang-hsi, 1666-1687*

Referenties

1. Kwijtschelding Stadsarchief [1] (https://stadsarchief.amsterdam.nl/archieven/archiefbank/indexe n/transportakten_voor_1811/zoek/query.nl.pl?i1=1&v1=Pie*&a1=Hoorn&i2=2&p2=p&y2=1630&z2=1664&x=14&z=a)^[dode link]
2. <http://www.vocsite.nl/schepen/detail.html?id=10023>
3. Amstel, A. van (2011) *Barbaren, rebellen en mandarijnen. De VOC in de slag met China in de Gouden Eeuw*, p. 307.
4. Wills jr, J.E. (1984) *Embassies & Illusions. Dutch and Portuguese Envoys to K'ang-hsi, 1666-1687*, p. 67-68.

5. Een Hollandsch Gezantschap Naar China in de Zeventiende Eeuw [2] (http://books.google.nl/books?id=uh4VAAAAIAAJ&pg=PA59&lpg=PA59&dq=vincent+paets&source=bl&ots=SZGKSOolov&sig=c7XOXSJvRtN5-EHyjdPvPfJM0z0&hl=nl&ei=kcoTTqndKoWcOsCawaML&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=6&sqi=2&ved=0CDMQ6AEwBQ#v=onepage&q=vincent%20paets&f=false)
 6. Gedenkwaardig Bedryf op Google Books [3] (<http://books.google.nl/books?id=g-IGAAAacAAJ&dq=gedenkwaardig%20bedryf&hl=nl&pg=PP9#v=onepage&q=gedenkwaardig%20bedryf&f=false>)
 7. <https://www.de-zeventiende-eeuw.nl/articles/10.18352/dze.10147/>
 8. Dit werk wordt tegenwoordig bewaard in het KITLV in Leiden: [OCLC 68975673](https://www.worldcat.org/oclc/68975673) (<https://www.worldcat.org/oclc/68975673>)
-

Overgenomen van "https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Pieter_van_Hoorn&oldid=55402395"

Deze pagina is voor het laatst bewerkt op 8 jan 2020 om 11:41.

De tekst is beschikbaar onder de licentie [Creative Commons Naamsvermelding/Gelijk delen](#), er kunnen aanvullende voorwaarden van toepassing zijn. Zie de [gebruiksvoorwaarden](#) voor meer informatie.
Wikipedia® is een geregistreerd handelsmerk van de [Wikimedia Foundation, Inc.](#), een organisatie zonder winstoogmerk.